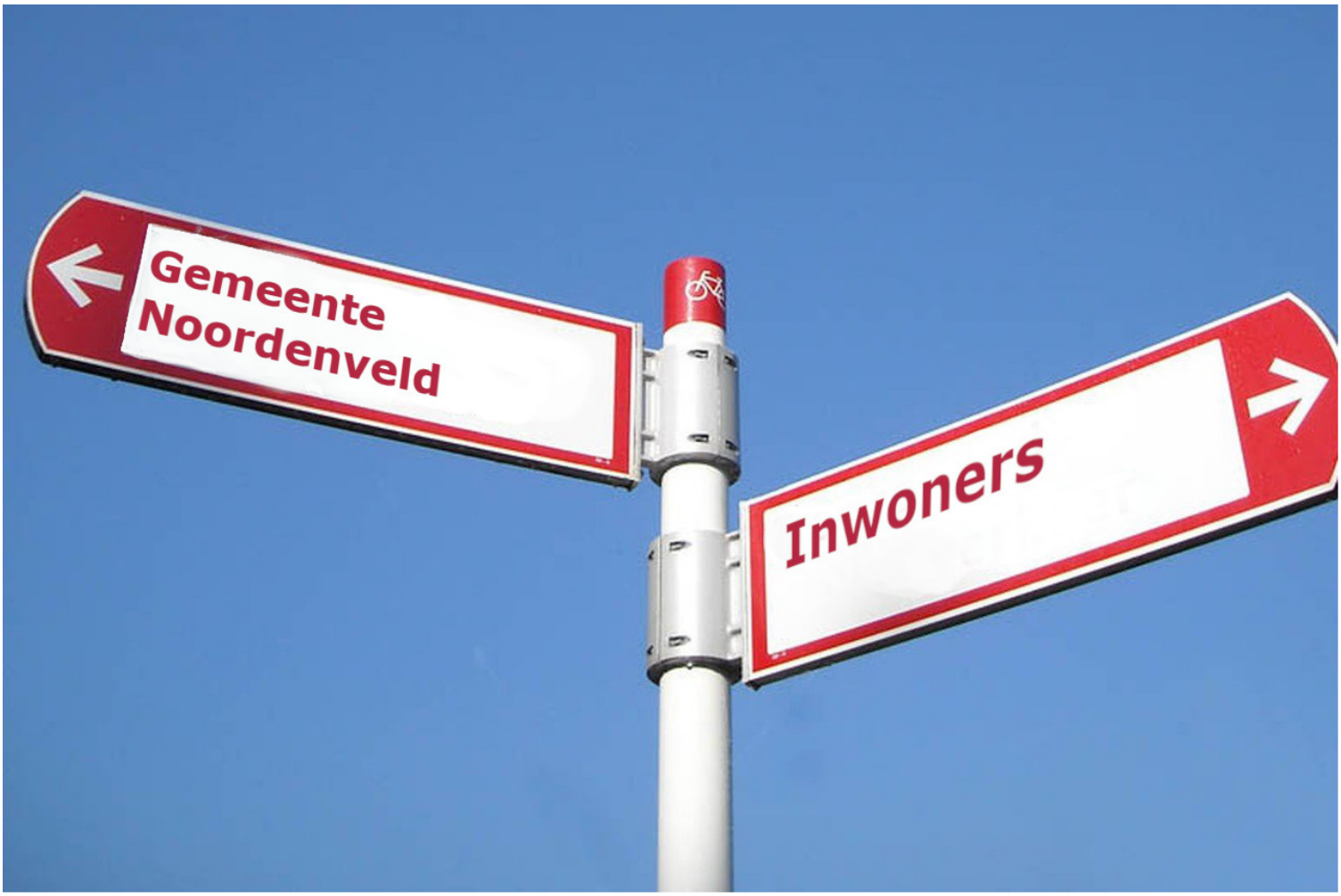
Manifest Inwonerparticipatie Gemeente Noordenveld

29 september 2021

Tegenstellingen overbruggen

'Je kunt lullen wat je wilt; de gemeente doet toch wat ze van plan is.'

'Burgers laten nooit van zich horen, totdat de gemeente wat in hun achtertuin van plan is'.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	**Inleiding**	3
	Waarom dit manifest	3
	Toegevoegde waarde	3
Hoofdstuk 2	**Ervaringen van bewoners**	4
	Veel projecten, veel reacties	4
	Hoe komt dit negatieve beeld tot stand?	5
Hoofdstuk 3	**Wat gaat er veranderen en hoe dan wel te participeren?**	6
	Wat is participatie?	6
	Wat gaat er veranderen?	6
	Wat wordt daarbij de rol van de gemeente?	6
	Wat wil je als gemeente bereiken?	7
	Wat wil je als participant bereiken?	7
	Met wie?	7
	Hoe?	8
	Valkuilen en misverstanden	8
Hoofdstuk 4	**Tips en aanbevelingen**	9
	Uitgangspunten, voorbereiding, organisatie en start	9
	Opdracht, communicatie en afstemming	9
	Proces en procedure	9
	Evaluatie en bijstelling	10
	En verder…	10
Hoofdstuk 5	**Conclusie**	11
	Tot slot: tegenstellingen overbruggen	11

Hoofdstuk 1 Inleiding

Waarom dit manifest

Wij maken ons zorgen over de rol, positie en inbreng die inwoners krijgen van de Gemeente Noordenveld bij de idee-, plan- en besluitvorming. Als inwoners voelen en ervaren wij ons vaak buitenspel gezet, niet serieus genomen, niet gehoord, niet geïnformeerd en zeker niet altijd betrokken. En dit terwijl handelen van de gemeente vaak grote invloed heeft op onze woon- en leefomgeving en ons woongenot.

Vanuit die ervaring en met het oog op de aankomende implementatie van de Omgevingswet heeft een groep van betrokken maar kritische inwoners van de gemeente Noordenveld, het initiatief genomen tot het opstellen van dit Manifest Inwonerparticipatie. Het is tot stand gekomen nadat wij met elkaar en met andere inwoners in dialoog zijn gegaan.

Hoewel voortgekomen vanuit gevoelens als onrecht, onmacht of frustratie, moet dit manifest zeker niet gezien worden als zwartboek. We willen weliswaar een duidelijk signaal afgeven, maar doen vanuit onze ervaringen nadrukkelijk een eerste stap vooruit. Een stap om de tegenstellingen en de kloof, die er tussen gemeente en inwoners zijn of worden gevoeld te overbruggen. Wat ervaren wij en hoe kan het in onze ogen beter, leuker, anders en wat is daarvoor nodig? En we willen de gemeente, ambtenaren en bestuurders handvatten geven om van hun uit deze tegenstellingen te kunnen overbruggen. De gemeente is er immers voor haar inwoners, en niet andersom. Wij verwachten inwonerparticipatie zodanig dat inwoners hun kijk, mening, idee en visie naar voren kunnen brengen, omdat de gemeente dit graag wil weten en daar iets mee doet. Omdat het hoort; niet omdat het moet.

Kortom, in dit manifest delen we ervaringen van bewoners. We geven aan wat er de komende jaren gaat veranderen, waardoor het van belang is juist nú goed na te denken over participatie. En om écht stappen te kunnen maken geven we tips en aanbevelingen.

Toegevoegde waarde

Het is najaar 2021. Vanwege een aantal ontwikkelingen heeft dit inwonersmanifest op dit moment toegevoegde waarde voor de gemeente Noordenveld:

1. De op handen zijnde Omgevingswet verplicht participatie en stimuleert overheden hier beleid voor te ontwikkelen. Overheden mogen zelf bepalen hoe ze dat beleid vormgeven. In dat beleid mogen ze zelf hun visie op participatie opnemen[1] ;
2. Gemeentelijke ambtenaren geven in het rekenkamerrapport ‘participatief onderzoek naar de samenwerking tussen de gemeente Noordenveld en haar inwoners’ aan nu geen kader te hebben waaraan zij kunnen toetsen of een initiatiefnemer voldoende heeft gedaan aan participatie;
3. In de afgelopen jaren is de gemeente meermalen slecht in het nieuws gekomen doordat inwoners en/of belangenverenigingen zich niet gehoord voelen en niet betrokken waren bij planvorming;
4. De gemeente Noordenveld maakt momenteel een aanzet tot het bijstellen van haar participatienota uit 2012;
5. Het gemeentebestuur geeft in het rekenkamerrapport aan dat je ‘participatie eigenlijk nooit goed kunt doen’. Hieruit valt op te maken dat het zelf ook handelingsverlegen is.

Komend jaar zijn er verkiezingen. Politieke partijen zijn zich nu aan het beraden over hun verkiezingsprogramma’s. Dit is voor hen een belangrijk moment om na te denken hoe ze in contact willen staan met de inwoners van Noordenveld en daarmee met hun kiezers. Dit manifest helpt de partijen met input voor hun programma’s.

[1] https://iplo.nl/participatieOmgevingswet/participatiebeleid/

Hoofdstuk 2 Ervaringen van bewoners

Veel projecten, veel reacties

Ambtelijke en bestuurlijke procedures zijn, als het goed is, gemaakt om het leven voor de bewoners te optimaliseren, veraangenamen of te verbeteren. In de praktijk worden ze door bewoners vaak omgekeerd ervaren. In de ogen van de burgers kunnen ambtenaren en bestuurders met hun regels in de hand eenvoudig besluiten nemen en rechtvaardigen zonder hierbij al te veel rekening te hoeven houden met wensen en behoeften van de inwoners. De gemeente zit immers aan de knoppen.

Er is heel veel gaande in de gemeente: uitbreidingsplannen, nieuwbouw, (wijzigingen in) bestemmingsplannen, het aanleggen van zonnevelden, etc. Al die plannen hebben grote impact op de directe woon- en leefomgeving van de inwoners. In hun ervaringen met deze ontwikkelingen is een belangrijke rode draad te herkennen. Helaas is dit een rode draad van negatieve ervaringen en deze voeren vaak de boventoon.

Ter illustratie een korte weergave van reacties van betrokken inwoners:

- ⇒ ‘Er is een cultuurprobleem qua houding en gedrag binnen het gemeentehuis’
- ⇒ ‘De suggestie wordt gewekt dat mensen invloed hebben, maar eigenlijk is het een wassen neus; de uitkomst is al lang duidelijk ‘
- ⇒ ‘Er is weinig echte invloed mogelijk’
- ⇒ ‘Naar de hardste schreeuwers wordt geluisterd’
- ⇒ ‘Er is geen of slechte communicatie’
- ⇒ ‘Er is geen transparantie’
- ⇒ ‘Pseudo-inspraak, het komt niet van de grond’
- ⇒ ‘We worden aan het lijntje gehouden’
- ⇒ ‘We lopen tegen muren aan’
- ⇒ ‘Er is sprake van verdeel-en-heers; polarisatie wordt in de hand gewerkt’
- ⇒ ‘Er is angst voor burgers, die zijn alleen maar lastig’
- ⇒ ‘Ambtenaren zijn niet gericht op burger ‘
- ⇒ ‘Om wat te bereiken is de juridische weg nodig, de gemeente luistert anders toch niet’
- ⇒ ‘Het college zit bij ontwikkelaars op schoot’
- ⇒ ‘Participatie via commerciële initiatiefnemers is een wassen neus, plannen zijn op voorhand al bepaald’
- ⇒ ‘De gemeente passeert burgers bij belangrijke besluitvormingen’

Als opstellers van dit manifest constateren wij in onze woonomgevingen dat deze ervaringen breed leven bij de inwoners. Wij zien dat de tegenstellingen tussen bewoners en de gemeente Noordenveld groot zijn en dat het begrip voor en vertrouwen in elkaar helaas klein blijkt. In onze zoektocht naar participerende burgers ontmoetten we veel terughoudendheid, cynisme en zelfs angst. Enkelen van ons overwogen zich zelfs terug te trekken uit deze groep, vanuit recente negatieve ervaringen met de gemeente.

Hoe komt dit negatieve beeld tot stand?

De gemeente Noordenveld zegt, net als de landelijke overheid, in diverse stukken dat ze het wel graag anders wil. Wat dat betreft zijn er aan goede intenties geen gebrek.

Maar goede intenties alleen zijn niet voldoende. Een structurele aanpak van problemen is noodzakelijk voor een betere verstandhouding tussen de gemeente Noordenveld en haar inwoners. Goed zicht op het probleem is daarom noodzakelijk. Zonder dat wij pretenderen alle wijsheid in pacht te hebben, herkennen wij twee belangrijke oorzaken voor de aanwezigheid van het negatieve beleid.

Wij ervaren dat het ambtelijk en bestuurlijk apparaat van de gemeente zich er onvoldoende van bewust is dat zij ultimo werkt voor het belang van de inwoners. In feite is er sprake van een cultuur waarbij gemeentepolitiek en ambtenaren met eigen belangen als autonoom instituut functioneren, in plaats van in plaats van wetten en bevoegdheden in te zetten t.b.v. hun burgers. Een cultuur waarin regels en procedures de boventoon voeren en de bedoeling van deze regels al lang niet meer in beeld is bij de gemeentelijke organisatie. De bereidheid om echt te luisteren, belangen in beeld te brengen en te onderzoeken hoe de gemeente eventueel te schaden belangen kan compenseren, ontbreekt. Het gevolg hiervan is een tekort aan inlevingsvermogen, waarbij de gemeente vergeet zichzelf de vraag te stellen: “hoe zou ik zelf behandeld willen worden wanneer ik deze inwoner zou zijn geweest?” Dit uit zich in uitspraken als:

- ⇒ ‘De initiatiefnemer is verantwoordelijk participatie; niet wij als gemeente’
- ⇒ ‘Wij moeten dit wettelijk gezien doen’
- ⇒ ‘Wij hebben slechts een formele, beoordelende rol’
- ⇒ ‘We zitten onder de plak van de provincie’
- ⇒ ‘Je kunt nooit iedereen tevredenstellen’
- ⇒ ‘Je moet toch eerst een uitgewerkt plan hebben met zekerheden voor je kunt gaan praten’
- ⇒ ‘Participatie is lastig’
- ⇒ … of men geeft domweg ‘niet thuis’.

Deels zijn het uitspraken om bepaalde verantwoordelijkheden te verleggen. Maar ze zorgen er ook voor dat je je als inwoner niet gehoord voelt en niet erkend wordt in je belangen. Met dit soort reacties worden inwoners met een kluitje in het riet gestuurd en is er geen gemeente die oog heeft voor hun belangen en wanneer nodig opkomt voor deze belangen.

Daarnaast zien we dat de werelden en de belangen van de gemeente, ontwikkelaars en die van de burger soms ver uit elkaar liggen. Dit alles leidt tot weerstand, juridische procedures en het vergroten van de kloof tussen bestuur en inwoners.

We hopen met dit manifest bij te dragen aan het veranderen van de gemeentecultuur van ‘overheid tegen de burger’. In het overbruggen van het verschil in belangen, alsmede in het erkennen ervan, liggen waarschijnlijk de grootste uitdagingen.

Hoofdstuk 3 Wat gaat er veranderen en hoe dan wél te participeren?

Wat is participatie?

Eerst moeten we natuurlijk vaststellen wat participatie is.

Volgens ons is participatie:

Actief deelnemen aan (het ontwikkelen van) een initiatief, project of ontwikkeling.
Participatie gaat dus bij uitstek over samenwerking
en binnen heldere kaders, taakverdeling en spelregels komen tot
een door alle belanghebbenden zo breed mogelijk gedragen uitwerking van het doel.

Door middel van participatie kun je:

- Valkuilen en toekomstige problemen in kaart brengen;
- Ontdekken waar- en waarom er ergens weerstand ontstaat;
- Van elkaar leren;
- Spanningen en belangen in kaart brengen;
- Tot aanbevelingen komen;
- Tijdwinst behalen;
- Langlopende procedures voorkomen;
- Kosten besparen;.
- Gezamenlijk tot een positieve en constructieve oplossing komen.

Bij en vóór alles geldt dat participatie nooit cynisch mag zijn. Dus geen ‘excuus-participatie’.

Wat gaat er veranderen?

Vanwege de Omgevingswet krijgt de lokale overheid in het ruimtelijk domein en de fysieke omgeving binnenkort (zoals het er nu naar uitziet vanaf juli 2022) een andere rol. Deze wet geeft aan dat bij activiteiten die volgens het omgevingsplan niet mogelijk zijn, participatie noodzakelijk is. Deze participatieplicht wordt bij de initiatiefnemer neergelegd.
Participatie wordt hiermee een noodzakelijke voorwaarde. Dit betekent een overgang van “Nee, tenzij” naar “Ja, mits”. En al helemaal geen “Ja, maar…” meer. Deze verandering heeft grote gevolgen voor het bestuur en de ambtenaren als het bijvoorbeeld gaat om leiderschap, gedrag en motivatie. Het gaat om het winnen van vertrouwen van inwoners en dat vraagt van de gemeente continue aandacht.

Wat wordt daarbij de rol en de verantwoordelijkheid van de gemeente?

De gemeente is bij uitstek een dienstverlenende organisatie, althans, dat zou ze moeten zijn. De gemeente speelt daarbij uiteraard verschillende rollen. Deze kun je samenvatten als een regisserende en een faciliterende rol. De regisserende rol is sturend, vooraf bedenkend en controlerend, kortom: de gemeente neemt de leiding en bepaalt. Faciliteren is daarentegen: een stapje terug doen en ervoor zorgen dat iets mogelijk gemaakt wordt. De gemeente stelt zich dienend op en maakt datgene wat nodig is beschikbaar. Met de nieuwe Omgevingswet dienen overheden meer naar de faciliterende rol te gaan. Maar dat betekent natuurlijk niet dat de gemeente dan maar meteen alles uit de handen moet laten vallen, zo is ook de aanbeveling van het rekenkamerrapport.

Wat houdt die faciliterende rol in? Faciliteren is ‘richting geven én ruimte bieden’. Richting geven door heldere spelregels te formuleren en duidelijke kaders te stellen, zodat iedereen weet waar hij of zij aan toe is. Ruimte bieden aan participerende inwoners kan door belemmeringen zoals gebrek aan kennis en mentale, juridische, financiële en organisatorische obstakels weg te nemen. Daarnaast kan de gemeente mogelijkheden creëren door te verbinden en misschien wel verrassende (samenwerkings-) verbanden te leggen. Kortom: faciliteren is mogelijk maken dat anderen het zelf kunnen organiseren.

Wat wil je als gemeente bereiken?

De eerste vraag die de gemeente zichzelf moet stellen is: Waarom willen we aan inwonerparticipatie gaan doen en wat willen we ermee bereiken? Kortom: wat is het doel van de participatie? Vaak wordt deze belangrijke stap overgeslagen of afgevinkt zonder dat het de benodigde aandacht krijgt. Per fase van het participatieproces kunnen de doelen natuurlijk veranderen. Je kunt denken aan deze doelen:

- **Informeren:** Inwoners, ondernemers of andere stakeholders informeren over een plan, project, beleid of visie.
- **Toetsen:** Toetsen in hoeverre een plan, project, beleid of visie op voldoende draagvlak en animo kan rekenen onder bewoners.
- **Belangen in beeld brengen:** In beeld brengen welke belangen spelen bij wie en hoe die op elkaar af te stemmen zijn.
- **Keuzes maken:** Inwoners een aantal varianten of scenario's voorleggen, waaruit zij vervolgens kunnen kiezen. Vooraf wordt bepaald op basis van welke criteria het besluit of advies tot stand komt.
- **Zeggenschap en eigenaarschap:** De verantwoordelijkheid en invloed van de inwoners vergroten.
- **Samenwerken:** betrokkenen bij elkaar brengen. Vanuit verschillende perspectieven worden voorstellen gedaan.

Wat wil je als participant bereiken?

Natuurlijk dienen de participerende inwoners zich terdege bewust zijn van hun bijdrage en de consequenties daarvan. Als er sprake is van samenwerking, zoals hierboven geformuleerd, kan er sprake zijn van een voordeel voor alle betrokken partijen. Momenteel hebben, zoals gezegd, inwoners echter het gevoel dat ze zich kwetsbaar maken als ze participeren. Maar stel nou, dat het de gemeente Noordenveld lukt om vanuit wederzijds vertrouwen samen te werken met de inwoners, dan zouden participanten zichzelf de volgende vragen kunnen stellen: "Waarom wil ik bijdragen aan het ontwikkelen, vormgeven of verbeteren ten behoeve van het grotere geheel/het collectief? Wat wil ik bereiken? Welke rol wil ik spelen in dit proces? Wat vind ik daar leuk/interessant aan? Wat is de tijdsinvestering en kan ik die opbrengen? Wat is de emotionele investering en kan ik die opbrengen? Hoe schat ik vooraf de inspanning in en staat deze in verhouding tot de door mij verwachte uitkomst?"

Met wie?

De volgende vraag van de gemeente zal bij elk onderwerp zijn: met wie moet draagvlak gecreëerd worden? Is dat de partij waarmee een privaat-publieke samenwerking wordt aangegaan? Een selecte groep stakeholders die betrokken zijn bij een bepaald vraagstuk? Of wellicht een bredere doelgroep? We geven een aantal opties.

- Inwoners
- Ondernemers
- Omwonenden
- Direct betrokkenen
- Initiatiefnemers
- Belangenorganisaties

Hoe?

Afhankelijk van de het soort initiatief, wordt er meer of minder gevraagd van een plan en betrokkenheid van de gemeente. Om dit helder voor ogen te krijgen kun je denken aan een indeling in verschillende categorieën. De indeling is natuurlijk afhankelijk van het vraagstuk en de impact op de inwoners en de omgeving. Elk plan behoeft participatiemaatwerk. Als een plan samen met de inwoners wordt opgesteld wordt duidelijk wat de behoefte is en welk maatwerk nodig is.

Valkuilen en misverstanden

1. Initiatiefnemer

In ruimtelijke ontwikkelingen wordt van initiatiefnemers steeds vaker verwacht dat zij van tevoren zelf draagvlak creëren voor hun project. Oftewel: ervoor zorgen dat ze iedereen meekrijgen en eventuele weerstand weten weg te nemen. Maar dat betekent niet dat een initiatiefnemer zomaar losgelaten kan worden in de wei.
De plicht tot participatie kan weliswaar bij de initiatiefnemer neergelegd worden, maar dat ontslaat de gemeente niet van de plicht actief te toetsen of hier op een goede manier invulling aan is gegeven en welke belangen er spelen. Deze toets kan niet enkel bestaan uit een verslag van de initiatiefnemer. Immers deze heeft een direct belang bij een bepaalde weergave van participatie. Bovendien vertrouwen omwonenden nog altijd meer op de gemeente dan op de initiatiefnemer.

2. Openheid en transparantie

Inwoners willen niet geconfronteerd worden met participatie waarbij uiteindelijk alles op hoofdlijnen al vast blijkt te liggen. Openheid en transparantie zijn hierbij sleutelbegrippen. Daarbij is het belangrijk in een zo vroeg mogelijk stadium helder te communiceren wat de uitgangspunten en het doel van het plan zijn.
Van de gemeente mag verwacht worden dat zij de kaders transparant en duidelijk communiceert en aangeeft waar en bij wie (bv vanuit wet en regelgeving) welke verantwoordelijkheden en bevoegdheden liggen. Participanten zijn betrokken en voelen zich vanuit die positie vaak verantwoordelijk. Tegelijkertijd hebben zij als inwoner veelal geen bevoegdheden waar het wet- en regelgeving betreft. Ambtshalve hebben gemeenten wel de bevoegdheid om wet- en regelgeving uit te voeren en te handhaven. Om het spanningsveld op dit snijvlak te voorkomen is verwachtingsmanagement, duidelijke communicatie en openheid gewenst.

3. Inclusiviteit

Ook ten aanzien van inclusiviteit dient zich een belangrijke vraag aan. Hoe een stem te geven aan belanghebbende bewoners die verbaal en schriftelijk minder onderlegd zijn, en ervoor te zorgen dat zij gezien en gehoord worden? En hoe een stem te geven aan hen die niet ‘op de voorgrond’ durven of willen treden?

Hoofdstuk 4 Tips en aanbevelingen

Uitgangspunten, voorbereiding, organisatie en start

- Stel vast wat het vraagstuk is.
- Stel de uitgangspunten vast en bepaal de richting.
- Stel een zo helder mogelijk einddoel, stip op de horizon.
- Formuleer wat participatie hieraan kan bijdragen. Wat voor soort participatie is gewenst?
- Stel de participatiedoelgroep vast.
- Maak een heldere routekaart/procesontwerp met tussentijds geformuleerde doelen.
- Maak een haalbare en realistische planning
- Check van tevoren wat juridisch haalbaar is, weet wat de juridische kaders zijn.
- Inventariseer welke andere deskundigen nodig zijn (bv. natuurbehoud, techniek, gezondheidszorg)
- Formuleer de spelregels en schep de kaders, zodat iedereen weet waar hij of zij aan toe is.
- Breng in kaart voor welke participatiecategorie het traject in aanmerking komt (zie pag. 10)
- Definieer het eigenaarschap.
- Breng in kaart welke belangen er spelen.
- Breng in kaart wie welke verantwoordelijkheden en bevoegdheden heeft.
- Maak als gemeente een duidelijke afweging tussen regisserende (sturende) en faciliterende (mogelijk makende) rol.
- Stel vast wie-waar-hoe kan/mag ingrijpen als er iets misgaat.
- Formuleer waar in het participatietraject de publieke verantwoording ligt.
- Wees je bewust van het kennisniveau en zorg voor toegankelijkheid tot kennis bij participanten. Participanten zijn geen professionals. In veel gevallen leren zij al doende, op alle vlakken die het traject van ze vraagt. Breng tijdig in kaart waar de kennishiaten zitten. Dit kan variëren van vergaderdiscipline tot juridische kennis en van praktische vaardigheden tot de mores van het bestuursorgaan.
- Stel, indien noodzakelijk (zoals bij dreigende conflicten of belangenverstrengeling), een onafhankelijke, derde partij aan, zoals een procesbegeleider.

Opdracht, communicatie en afstemming

- Stel duidelijke kaders en baken (per fase) taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden helder en duidelijk af.
- Geef duidelijk aan op welk gebied de gemeente regisserend danwel faciliterend zal zijn. Waar neemt de gemeente de leiding, waar bepaalt zij?
- En waar stelt zij zich dienend op en maakt zij datgene wat nodig is beschikbaar?
- Wees als gemeente duidelijk wat ‘faciliteren’ inhoudt. Wat faciliteert de gemeente, en hoe?
- Maak een heldere gebruiksaanwijzing van de gemeentelijke organisatie/organogram, zodat participanten betreffende het project weten wie wat doet bij de gemeente.
- Informeer participanten over op handen zijnde stappen, relevante raadsvergaderingen en beslismomenten.
- Voorkom ruis door participanten op cruciale momenten als gemeente zélf te informeren en laat dit niet over aan de initiatiefnemer of vertegenwoordigers.
- Onderbouw de keuzes en beleid inzake het betreffende plan
- Gebruik heldere taal. Maak een lijst van begrippen die mogelijk in het project naar voren komen en deel die. Maak een gemeentelijk ‘jargonwoordenboek’.
- Maak gespreksverslagen en zorg voor goedkeuring alvorens verder te gaan. Bied ruimte aan participerende inwoners door belemmeringen zoals gebrek aan kennis en mentale, juridische, financiële en organisatorische obstakels weg te nemen.

Proces en procedure

- Werk met een heldere routekaart/procesontwerp met tussentijds geformuleerde doelen.
- Evalueer tussentijds met de participanten en houd ze op de hoogte van de trajectvoortgang, ook als er even geen schot in zit.
- Te denken valt aan het volgende stappenplan:

a. De initiatiefnemer bedenkt een mogelijke ontwikkeling;
b. De initiatiefnemer stelt een participatieplan op met hierin:
   - Een analyse van belanghebbenden;
   - Een globale planning met daarin de momenten van participatie en de vorm van participatie per moment;
   - Een inschatting van belangen die spelen en hoe initiatiefnemer denkt aan deze belangen tegemoet te komen.
c. De initiatiefnemer bespreekt ontwikkeling op hoofdlijnen met gemeente;
d. De initiatiefnemer bespreekt samen met de gemeente de ontwikkeling op hoofdlijnen met belanghebbenden en maakt een concept-participatieplan;

e. De gemeente beoordeelt het participatieplan met inachtname van eventuele reactie, alvorens het initiatief te beoordelen;
f. De initiatiefnemer overlegt het participatieplan en een schriftelijk verslag van gesprek(ken) met belanghebbenden. Dit verslag dient aantoonbaar te zijn gedeeld met belanghebbenden zodat zij, indien ze niet akkoord zijn, dit kunnen melden;
g. De gemeente keurt het participatieplan goed en geeft aan op welke moment zij betrokken wil zijn bij de participatie.

Evaluatie en bijstelling

- Evalueer de planning regelmatig en pas deze desgewenst aan.
- Evalueer het proces tussentijds met de participanten.
- Evalueer na afloop.
- Leg verantwoording af over wat je hebt gedaan op het gebied van participatie, over wat goed ging, maar ook over wat niet goed ging.

En verder…

In de gesprekken die wij hadden met inwoners uit de gemeente Noordenveld kwam veel onvrede naar voren met betrekking tot de handelwijze van de gemeente inzake trajecten waarbij participatie gewenst was. Onderstaande aanbevelingen komen uit deze onvrede voort en zijn mogelijkheden om het vertrouwen van de inwoners in de gemeente Noordenveld te herstellen.

- Win vertrouwen door openheid.
- Doe geen dingen ‘voor de Bühne’, bedrijf geen ‘excuusparticipatie’.
- Kom beloftes na.
- Meet niet met twee maten
- Reken als gemeente niet naar jezelf toe.
- Verander niet tussentijds de spelregels.
- Wees duidelijk over wie waarmee gediend is.
- Leg uit wanneer een keuze of stap politiek gemotiveerd is.
- Luister naar participanten en neem ze serieus.
- Luister naar de inwoners en wees empathisch.
- Beloon participanten die zich de benen uit het lijf lopen en heel veel tijd investeren in vergelijking tot de ‘meelifters’. Doe dit op serieuze wijze en onderkennend hoeveel zij geïnvesteerd hebben.

Hoofdstuk 5 Conclusie

Dit manifest geeft een inzicht in de noodzaak die wij, betrokken inwoners voelen, om de participatiemogelijkheden én onze relatie met de gemeente te verbeteren.
We raakten tijdens het schrijven doordrongen van de complexiteit van de rol van participatie in een gemeentecultuur die op dat punt dringend verandering behoeft, maar we kunnen ook concluderen dat met inwonerparticipatie positieve resultaten te bereiken zijn.
Participatie is geen af te vinken agendapunt maar vormt de basis voor een traject. Het is meer dan een verplichting vanuit wet- of regelgeving en mag niet blijven steken in het overhevelen van verantwoordelijkheden naar de inwoners. Daarom is het noodzakelijk dat het participatief denken in de gemeentelijke organisatie zowel ambtelijk als bestuurlijk wordt geborgd door er structureel aandacht voor te vragen. In onze ogen is het belangrijk dat iemand hoog in de gemeentelijke organisatie de verantwoordelijkheid draagt.
Inwoners willen graag meedenken over veranderingen en plannen. Deze raken hen immers in veel gevallen direct. Daarom is het belangrijk dat de belangen van bewoners en burgers in een vroegtijdig stadium voorop komen te staan en zij vooraf betrokken worden bij plan- en besluitvorming, niet pas als de plannen er al liggen en besluiten al zijn genomen. Participatie beperkt zich ook niet tot communicatie ('we hebben toch een website?'). De gemeente neemt de inwoners vanuit een duidelijke visie mee in de overwegingen waarom een verandering nodig is en laat de participanten meedenken over hoe dat gebeurt. Inwoners mogen de gemeente erop aanspreken als zij zich niet aan de afspraken houdt.

Tot slot: tegenstellingen overbruggen

Tijdens het schrijven van dit manifest groeide het bewustzijn dat dit schrijven niet enkel over participatie gaat, maar dat deze vooral ingegeven is door de wens de huidige kloof tussen de gemeente Noordenveld en haar inwoners van te overbruggen. In de kern komt het voor veel inwoners op hetzelfde neer: benader inwoners als partner, niet als tegenstander. Oftewel: behandel ons, inwoners, zoals je ook zelf in zo'n situatie als inwoner behandeld zou willen worden. Dit vraagt om inlevingsvermogen en empathie, waarbij eigenlijk één vraag centraal staat: "Wat als ik de bewoner was, hoe zou ik reageren?"
Dit vraagt een open, transparante en oprecht geïnteresseerde houding in het besef dat we elkaar als inwoners en overheid nodig hebben. Want het begrip 'gemeente' verwijst immers niet voor niets naar 'gemeenschap'.

Initiatiefgroep Inwonerparticipatie *Noordenveld, 29 september 2021*

Roderesch:	Tom Stienstra
Peize:	Roelof Vochteloo
Norg:	Femke Wolthuis

Meelezers:

Altena:	Henny de Vries
Huis ter Heide:	Marijtje van der Veen
Norg:	Eric Bergsma
	Radjani Edel
	Ko Klootwijk
	Wilma Langerhuizen
	Albert Nieuwenhuis
	(anoniem)
	(anoniem)
Peize:	Marjolein Blaauw
	Daniël Daalmeijer
	Jos Mastenbroek
	Nelly Nieuwenhuizen
	Jeanet Scholtens
Roden:	Marijke Rozema
Roderesch:	Kees van Gemert
	Willem Niessink